

4. Кримінальний кодекс України : від 05.04.2001 р. № 2341-III : станом на 19 серп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 21.10.2022).

5. Про боротьбу з тероризмом : Закон України від 20.03.2003 р. № 638-IV : станом на 12 черв. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15#Text> (дата звернення: 21.10.2022).

Лісова Катерина Сергіївна
*к.і.н., доцент кафедри міжнародного права
Навчально-наукового інституту права
Державного податкового університету*

РІШЕННЯ РАДИ ЄВРОПИ ЩОДО АГРЕСІЇ РФ В УКРАЇНІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗГЛЯДУ УСІХ СПРАВ УКРАЇНЦІВ ПРОТИ РОСІЇ В ЄСПЛ

Вже понад вісім місяців в Україні триває повномасштабна агресії РФ. Війна спричинила просто хвилю значних порушень у сфері міжнародного гуманітарного права. З кожним днем ми бачимо все більше порушень прав людини. На тимчасово окупованих територіях панує безрозсудна, нелюдська та агресивна поведінка російських військ. Це масові вбивства мирних жителів, викрадення дорослих і дітей, тортури, зґвалтування та знущання. Сьогодні всі українці потерпають від щоденних ракетних ударів по всій території України (по об'єктах інфраструктури, енергетичних об'єктах). Все це є геноцидом українського народу та злочинами проти людяності, яких світ не бачив з часів Другої світової війни.

Своїми агресивними діями відносно України, РФ порушила всі принципи міжнародного права, знецінила існування і діяльність всіх міжнародних організацій. Сьогодні більшість країн світу підтримують Україну у протистоянні російській агресії. Жодна цивілізована країна не може залишатись нейтральною перед тими звірськими воєнними злочинами, які РФ вчиняє на території України.

Від початку російської агресії, з 2014 р., а особливо протягом восьми місяців широкомасштабної війни ми спостерігаємо поступову еволюцію ставлення світу, урядів держав і міжнародних організацій до війни в Україні. Відбулась трансформація від намагань умиротворення агресора, ведення з ним дискусії, переговорів до визнання і розуміння того, що РФ не повинна перемогти в цій війні, що вона має бути переможена і покарана!

Нажаль, більшість міжнародних організацій в рамках сьогодення показали

свою недієздатність перед новими викликами, тому потребують реформування і трансформації. Ми бачимо, яку кризу переживають ООН (ця організація по суті паралізована на рівні Ради Безпеки) та ОБСЄ. Ми бачимо недолугість і неефективність Червоного Хреста.

Особливо важливою на сьогодні для нас є діяльність Ради Європи (РЄ), а саме її ставлення до агресії РФ в Україні. Рада Європи – одна з найстаріших міжнародних організацій, заснована ще у 1949 році. Членами організації є 46 європейських держав. Найголовнішим досягненням РЄ є Європейська конвенція з прав людини (ЄКПЛ), яку підписують всі члени організації при вступі до РЄ, гарантуючи таким чином захист прав людини, демократії та верховенства закону у своїй державі. Другим важливим досягненням РЄ – є Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ), який здійснює на практиці нагляд за дотриманням Конвенції в державах-членах РЄ. Цей Суд розглядає як міждержавні так і індивідуальні справи членів РЄ. Україна є членом РЄ ще з 1995 року.

З самого початку агресії РФ, а це із лютого 2014 року Рада Європи одразу засудила Росію. Виступила ініціатором накладення санкцій на державу-агресора. Майданчик РЄ став для України важливим місцем протидії цій агресії, як в політичному, так і в юридичному вимірах.

Парламентська Асамблея Ради Європи (ПАРЕ) ухвалила низку резолюцій та рекомендацій, якими визнала, що усі дії РФ, спрямовані на анексію Криму, стали відвертим порушенням норм міжнародного права, включно із Статутом ООН та Хельсінкським заключним актом ОБСЄ. Зафіксувала порушення Будапештського меморандуму та Статуту РЄ. Спростувала закиди Росії щодо утисків Україною російськомовних громадян. Резолюції та рекомендації ПАРЕ не мають зобов'язуючого характеру, втім є важливими з точки зору здійснення інформаційного та політичного тиску на країну-агресора.

Хоча не завжди позиція РЄ щодо агресії Росії була такою категоричною. У 2019 р. саме ця міжнародна організація першою зняла з Росії накладенні санкції, без виконання нею жодних передумов, що стало тоді великою психологічною перемогою путінського режиму. На той момент РЄ в першу чергу хвилювала загроза виходу РФ з її складу. Цього чомусь дана організація боялась найбільше. Головним аргументом було те, що вихід РФ позбавить 140 мільйонів росіян

доступу до Європейського суду з прав людини [5].

Після повномасштабного вторгнення РФ Рада Європи, зрозумівши свої помилки, стала на захист нашої держави, активно підтримує Україну. Рада Європи першою з усіх міжнародних організацій, виключила РФ зі свого складу, як державу агресора. Комітет міністрів РЄ на позачерговому засіданні 16 березня 2022 р. ухвалив рішення виключити Росію з РЄ. Рішення було ухвалено у порядку передбаченому статтею 8 Статуту РЄ. Прапор Росії вилучили з ряду прапорів держав-членів РЄ перед палацом Європи у Страсбурзі [6].

Пріоритетним питанням, яке наразі розглядається в рамках ПАРЕ є Україна, зокрема під час Другої частини сесії 2022 року ПАРЕ було ухвалено дві резолюції і рекомендації «Наслідки продовження агресії Російської федерації проти України: роль і відповідь Ради Європи» та «Агресія Російської федерації проти України: забезпечення відповідальності за серйозні порушення міжнародного гуманітарного права та інші міжнародні злочини».

Ключовими положеннями резолюцій та рекомендацій є збільшення підтримки України з боку держав членів РЄ; припинення будь-яких поставок зброї, комплектуючих для російської військової промисловості та товарів подвійного призначення; надання підтримки людям, які залишають Україну; створення ad hoc міжнародного кримінального трибуналу для розслідування та покарання за злочин агресії, скоєний політичним і військовим керівництвом РФ; використання активів громадян РФ, на яких накладено санкції, у зв'язку з агресією РФ проти України, після їх остаточної конфіскації, для відшкодування будь-якої шкоди Україні та її громадянам внаслідок агресії.

23 червня 2022 року Асамблея прийняла Резолюцію «Забезпечення відповідальності за збиття літака рейсу МН 17». В резолюції Асамблея підтримала позицію, згідно з якою «найпереконливішим сценарієм збиття рейсу МН 17» є той, за яким літак був збитий російською ракетою «Бук», наданою військовим підрозділам, контрольованим РФ. Асамблея заявила, що вражена «дезінформацією», поширеною російською владою щодо збиття рейсу Malaysia Airlines, яка спричинила біль і страждання родичам і друзям загиблих [3].

14 жовтня 2022 р. Парламентська асамблея Ради Європи практично одноголосно ухвалила резолюцію про визнання російського режиму

терористичним. Ухвалений документ надзвичайно важливий. Адже члени РЄ, сказавши, що в Кремлі сидять терористи, показали свою готовність накладати більше санкцій та ізолювати Росію [1].

Крім цього в тексті даної резолюції прозвучав заклик забезпечити всеохоплюючу систему відповідальності РФ з точки зору порушення Російською Федерацією вимог і норм міжнародного права і забезпечення заповнення прогалини у цій відповідальності, зокрема шляхом створення спеціального трибуналу, який буде працювати над злочинами агресії проти України.

У резолюції є згадка про Раду Безпеки ООН і про те, що РФ там маніпулює своїм правом вето. ПАРЕ закликала починати серйозну розмову про те, що світові необхідна нова дієва система архітектури міжнародного порядку. Безумовно, всі ці рішення РЄ впливають на підтримку України європейськими державами. Сприяють накладенню на РФ санкцій та ізоляції. Така позиція Ради Європи для нас дуже важлива.

Після виключення РФ зі складу РЄ гостро постало питання відповідальності Росії в Європейському суді з прав людини за масові та грубі порушення прав людини в Україні.

16 вересня 2022 р. Росія перестала бути Високою Договірною Стороною ЄКПЛ, що стало наслідком виключення РФ з РЄ 16 березня 2022 р. Через це ЄКПЛ втратила свою дію щодо РФ. А ЄСПЛ остаточно втратив юрисдикцію над Росією, а розгляд тисяч скарг проти неї опинилися під загрозою.

З цього питання Генеральний секретар РЄ Марія Пейчинович-Бурич заявила, що згідно з Конвенцією, РФ має юридичне зобов'язання виконувати всі вирoki та рішення ЄСПЛ щодо її дій або бездіяльності, що були ухвалені до 16 вересня 2022 р. Позиція ж Росії полягає в тому, що вона вийшла з Конвенції з прав людини ще в березні 2022 р. і тому ніяких зобов'язань немає. У червні 2022 р. Державна дума РФ ухвалила взагалі не виконувати рішення ЄСПЛ [7].

Сьогодні на розгляді ЄСПЛ майже 17,5 тис. справ проти Росії. Зокрема, масштабні міждержавні позови з України проти Росії. Це п'ять міждержавних справ:

- "кримська справа", пов'язана з анексією Криму Росією;

- справа про порушення прав людини на окупованих територіях Донбасу, до якої включено скаргу про збиття малайзійського літака рейсу МН-17, яку подавали Україна та Нідерланди;
- справа про порушення прав українських політичних в'язнів;
- справа про захоплення українських моряків та суден у Керченській протоці у 2018 році;
- справа про злочини російських військових під час повномасштабного вторгнення на територію України.

Окрім того, на розгляді Європейського суду з прав людини перебуває майже 3700 індивідуальних позовів, які пов'язані з подіями у Криму та військовими діями на сході України. З них близько 1600 надійшли безпосередньо від жителів Донецької та Луганської областей та з Криму [9].

Є складність у тому, що ЄСПЛ за своїми процедурами не може винести рішення без позиції Росії. Окрім того, під час розгляду справ має бути суддя від цієї країни. А з 16 вересня посада судді ЄСПЛ, обраного від Російської Федерації, також скасована. Можна припустити, що суд з часом розгляне всі справи, але далі буде очікувати, що колись Росія сама їх виконає [10].

За цих умов найбільше значення, на нашу думку, рішення ЄСПЛ матимуть для встановлення набору певних фактів. Судові рішення можуть використовуватися як доказ в інших судах та органах, і це матиме величезний вплив на розгляд справ в суді ООН, міжнародних арбітражах та розслідуваннях міжнародних злочинів. Рішення Європейського суду з прав людини матимуть важливе значення для розгляду справи «Україна проти Росії» по суті в історичній перспективі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. ПАРЄ ухвалила резолюцію про визнання Росії терористичним режимом// <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/10/13/7148626/>
2. ПАРЄ: РФ не може бути членом Ради Європи <https://zib.com.ua/ua/150894.html>
3. У Раді Європи заявили про необхідність притягнути РФ до відповідальності за військову агресію // <https://www.pravda.com.ua/news/2022/09/16/7367702/>
4. ПАРЄ визнала терористичним путінський режим // <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/parye-viznala-teroristichnim-putinskij-rezhim/>
5. Портников Віталій Чи повернуть Росію до Ради Європи?// <https://www.radiosvoboda.org/a/29949303.html> 18 травня 2019 р.

6. Сидоренко Сергій РФ витирають з карти Європи: що змінить для України історичне рішення ПАРЄ // <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2022/03/16/7136036/>
7. Кінах Маргарита Стратегічні провадження в ЄСПЛ: як росія відповідатиме за порушення прав людини в Україні // <https://yur-gazeta.com/golovna/strategichni-provadžhennya-v-espl-yak-rosiya-vidpovidatime-za-porushennya-prav-lyudini-v-ukrayini.html>, 09.06.2022 р.
8. Власюк Віталій Кількість скарг проти України до ЄСПЛ свідчить про неефективну роботу держорганів//<https://unba.org.ua/news/5141-kil-kist-skarg-proti-ukraini-do-espl-svidchit-pro-neefektivnu-robotu-derzhorganiv-vitalij-vlasyuk.html>
9. Карвацька Світлана Сім ключових питань щодо позовів України до ЄСПЛ//<https://law.chnu.edu.ua/7-kliuchovykh-pytan-shchodo-pozoviv-ukrainy-do-espl>, 30.09.2022
10. Вікторія Власенко Що тепер чекає на позови України проти Росії в ЄСПЛ? // <https://www.dw.com/uk/shcho-teper-chekaie-na-pozovy-ukrainy-proty-rosii-v-yespl/a-61173040>, 18.03.2022.

Кармаліта Марія Володимирівна

*д. ю. н., доцент, професор кафедри міжнародного права,
головний науковий співробітник
Науково-дослідного інституту фінансової політики
Державного податкового університету*

ФІНАНСОВО-ПРАВОВИЙ ЗВ'ЯЗОК ОСОБИ З ДЕРЖАВОЮ ТА УНИКНЕННЯ ПОДВІЙНОГО ОПОДАТКУВАННЯ

За даними Управління Верховного комісара ООН у справах біженців число зареєстрованих біженців з України в Європі становить 4,7 млн осіб. Водночас загальна кількість українських біженців в Європі – близько 7,8 млн осіб. При цьому найбільший приріст за останній місяць показали Німеччина (206,5 тис.), Польща (38,9 тис.), Франція (14 тис.), Румунія (11,7 тис.) та Чехія (9,5 тис.) [1].

Значна частина співвітчизників виїхала на початку повномасштабного російського вторгнення в Україну та, враховуючи соціальні та економічні чинники, залишаються за кордоном і зараз, отримавши статус тимчасового захисту. Багато хто наблизився до граничної позначки у 183 дні з 12-місячного періоду проживання там – періоду, який є знаковим для визнання особи податковим резидентом держави. Водночас українці, які виїхали внаслідок війни, враховуючи положення Конституції України та Податкового кодексу України, є податковими резидентами України. Практики наголошують на проблемі подвійного оподаткування доходів українських громадян [2].

Поняття «резидент» визначається у національному законодавстві кожної країни окремо. Міжнародні договори про уникнення подвійного оподаткування

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
Кафедра міжнародного права**

**Права людини в сучасних умовах:
гуманістичний та безпековий вимір**

*Матеріали круглого столу
з нагоди Дня Організації Об'єднаних
Націй та Міжнародного дня прав
людини*

27 жовтня 2022 р.

ІРПІНЬ-2022

УДК 341.1/8

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Чернецька О. В. – к.ю.н., доцент, завідувач кафедри міжнародного права Навчально-наукового інституту права Державного податкового університету;

Анісімова М. Ф. – к.ю.н., доцент, доцент кафедри міжнародного права Навчально-наукового інституту права Державного податкового університету;

Лісова К. С. – к.і.н., доцент кафедри міжнародного права Навчально-наукового інституту права Державного податкового університету.

Права людини в сучасних умовах: гуманістичний та безпековий вимір: матеріали круглого столу (27 жовтня 2022 р.). м. Ірпінь: Державний податковий університет, 2022. 175 с.

У збірнику матеріалів стислий виклад доповідей і повідомлень, поданих та презентованих під час проведення круглого столу кафедрою міжнародного права Навчально-наукового інституту Державного податкового університету 27 жовтня 2022 р.

*Рекомендовано до друку
Вченою радою Навчально-наукового інституту
права, протокол №8 від 10.01.2023 р.*

ЗМІСТ

Базов В. П. Сучасна парадигма міжнародного гуманітарного права.....	5
Фокін Я. Ф. Правовий статус полонених, заручників та тих, хто пережили катування в Україні.....	10
Лісова К. С. Рішення Ради Європи щодо агресії РФ в Україні та їх вплив на перспективи розгляду усіх справ українців проти Росії в ЄСПЛ.....	15
Кармаліта М. В. Фінансово-правовий зв'язок особи з державою та уникнення подвійного оподаткування.....	20
Скрипечь Владислав Співвідношення міжнародного права прав людини та міжнародного гуманітарного права в умовах збройних конфліктів.....	25
Новгородська Ірина Правове регулювання захисту прав людини в умовах збройного конфлікту.....	28
Новгородська Дарина Міжнародне гуманітарне право в контексті міжнародного права прав людини.....	31
Онофрей Владислав Проблеми захисту права людини на життя під час війни в Україні	34
Гірник Марія Конституційна юстиція та правозахисні механізми Ради Європи.....	37
Підгаєцька Вікторія Міжнародне співробітництво в рамках Ради Європи у сфері права в теперішній час.....	41
Гончаренко Марина Спеціальний захист цивільних осіб у міжнародному гуманітарному праві в контексті збройного конфлікту України та Російської Федерації.....	45
Царук Вікторія Правозахисні механізми забезпечення та захисту прав людини.....	49
Кішук Алла Механізми правового захисту прав людини та його елементи...53	
Бондаренко Альбіна Сутність та особливості Африканської системи захисту прав людини.....	57
Микитенко Ярослав Правомірні обмеження прав людини: міжнародний аспект.....	61
Фуртак Владислав Механізми захисту прав людини з точки зору цифрової ери.....	64
Луцько Марія Значення міжнародних конвенцій для уникнення подвійного оподаткування для забезпечення приватного та публічного інтересу.....	67
Суєцький Артем, Лях Дмитро Міжнародно-правові механізми захисту прав людини.....	71
Хлопечук Олена Рада Безпеки ООН як ключовий елемент дотримання миру в Україні: реалії сьогодення.....	74
Шевчук Діана Перспективи створення спеціального трибуналу.....	77
Безух Андрій Співвідношення міжнародного права біженців та міжнародного гуманітарного права.....	79
Греян Анна Сутність та значення міжнародного права в умовах окупації...83	
Довматюк Анастасія Порушення прав людини на території України в період воєнного стану.....	87
Руна Олеся До питання міжнародно-правової проблеми порушення прав людини на тимчасово окупованих територіях.....	90

Теслицький Артем Проблема забезпечення правового статусу військовополонених в умовах ведення бойових дій.....	92
Чайка Ганна Заборона катувань у міжнародному праві.....	96
Вершиніна Дарина Сутність міжнародно-правових стандартів захисту прав особи у кримінальному судочинстві.....	98
Мазурок Олеся Гарантії прав і свобод громадян в умовах введення воєнного стану.....	102
Кулікова Варвара Права людини в умовах воєнного стану.....	106
Смородінова Маріанна Захист прав людини в умовах воєнного стану.....	112
Гонцовська Ліана Особливості діяльності Європейського суду з прав людини в процесі захисту прав засуджених.....	114
Полінкова Даша Міжнародні стандарти з питань гендерної рівності.....	119
Груша Валерія Порушення прав людини через призму гендерних стереотипів.....	121
Ляшенко Богдан Розвиток прав людини в сучасних умовах.....	124
Яскевець Оксана Рабство як проблема сучасного існування.....	127
Божко Володимир, Посесор Олександр Механізми захисту прав людини: вітчизняний та міжнародний досвід.....	130
Зінюк Ірина, Колісніченко Аліна Формування підходу до захисту прав і свобод людини в часи незалежності України.....	134
Медведєва Марія Правозахисні механізми захисту прав людини.....	137
Костенко Ростислав, Лісовик Андрій Захист прав людини в розрізі воєнного стану.....	142
Золотих Володимир, Кравчук Олена Механізми захисту прав людини та їх елементи.....	145
Никитюк Тетяна Захист прав людини під егідою Комісії ООН.....	149
Андріяшина Ірина Обмеження прав людини на свободу пересування в умовах військового стану.....	153
Науменко Катерина, Корнійчук Світлана Імплементация стандартів Ради Європи до законодавства України.....	157
Корнєвський Валентин Важливість вирішення завдань держави щодо реалізації правозахисної функції.....	161
Дерій Ольга, Криlach Олексій проблема захисту прав людини в сучасних реаліях та методики їх подолання.....	164
Чурілова Ангеліна Ціннісні аспекти функціонування Європейського суду з прав людини.....	168
Золотих Володимир Прийняття заявки на вступ до ЄС України та її подальші інтеграційні кроки для набуття членства.....	171

Матеріали круглого столу

**Права людини в сучасних умовах:
гуманістичний та безпековий вимір**

27 жовтня 2022 р., м. Ірпінь